

[Gregersen.]

have givet Befolkningen det fulde Aaremaal til at vænne sig til Tanken om Ændringer, givet den Tid til at snakke sig til Rette, eventuelt ogsaa — det kan tælle med til Afklaring — Tid til at afvente nye Valg til Sogneraad og Skolekommissioner. Hvis man havde gjort det, var det gaaet glattere; saaledes som den Sag nu er forløbet, er der saaat megen Bitterhed, ja, Fjendskab, der kunde have været undgaaet.

Loven har vi imidlertid faaet, og det er der vel ikke noget at gøre ved nu. Jeg haaber dog, at Skoledirektionerne og Ministeriet vil holde Øje med, at der ikke sker alt for urimelige Ting. Men, som sagt, Bestemmelserne om visse Deles Gennemførelse, herunder f. Eks. Bygningen af Gymnastiksale og Anlæg af Sportspladser, i Løbet af 2 og 5 Aar virker saaledes, at en Del Kommuner tvinges til i denne Tid at lægge hele deres Skolevæsen om og at ofre Hundreder af Tusinder paa nye Skolebygninger. Det, jeg ønsker at sige med disse Bemærkninger, er, at efter min Mening bør Undervisningsministeriet meddele Kommunalbestyrelserne, at der, indtil Forholdene i Verden bedres og vore egne økonomiske Forhold igen kan overses, dispenseres fra disse Bestemmelser. Det vil være uforvarsomt at tvinge Kommunerne, hvis Budgetter frembyder Vanskeligheder nok endda, til at fremskaffe ogsaa de Midler, som dette overordentlig kostbare Skolebyggeri udkræver.

Uløst staar endnu det store Spørgsmaal om Ejendomsretten til Fædrelandets Jord. Betyder Statsministerens Tale om Udskydelse af Reformlovgivning til roligere Tid, at ogsaa dette Spørgsmaal er skudt ud paa ubestemt Tid? I sit Skrift „Den socialistiske Fremtidsstat“ gør Gustav Bang i et Afsnit, som han for Byernes Vedkommende kalder „Spekulationen i Byggegrunde“ og for Landets Vedkommende „Prioriteterne i Landbruget“, opmærksom paa visse Kendsgerninger, som Socialdemokratiet maa ske ingenlunde har glemt, men som det hidtil har tøvet med at drage Konsekvenserne af. Han hævder, at det er den stadig og stærkt stigende Prioritetsgæld i Landbruget, som gradvis suger Ejendomsretten til den Jord, Bonden dyrker, bort under Fødderne paa ham, og han bruger stærke Ord om de Kapitalister, der opkøber Forstædernes Grunde, og som høster Fordel af det samfundsmæssige Arbejde, der udføres af andre, af den voksende Industri, Handel og Samfærdsel og ikke mindst af de offent-

lige Foranstaltninger, der bliver iværksat for Borgernes Penge.

Vi spørger: Er Tiden ikke inde nu, netop nu, til at ændre ved dette Forhold, der, som Gustav Bang siger, har skabt Spekulationskapitalens kolossale Rigdomme? Er Tiden ikke inde til, at Samfundet, der faar Brug for alle sine Reserver, sikrer sig netop de Kilder, der med Rette er Samfundets, i Stedet for vedblivende at lade dem flyde ene og alene til Fordel for den Spekulationskapital, som det maatte være en radikal-socialdemokratisk Regerings Opgave at bekæmpe? Det burde ikke være os, der opfordrede Regeringen til at tage dette Spørgsmaal op, det burde være Regeringen, der satte ind for en Løsning af dette Spørgsmaal, og os, der tilsagde vor Støtte. Det var en stor Opgave, det var værd at samles om, og her kan der ikke for nogen være velerhvervede Rettigheder at værne om.

Jeg skal saa sluttelig præcisere vor Stilling under den nuværende Situation paa følgende Maade: Retsforbundet tilsiger sin Støtte til Danmarks ubetingede Neutralitet og Deltagelse i nordisk Samarbejde. Vi anser en Kriselovgivning for uundgaaelig, idet vi dog hævder, at en rationel Jordpolitik er det nødvendige Grundlag for en saadan Lovgivning og for den Udbygning af Erhvervslevet, som Situationen kan nødvendiggøre. Vi stiller i øvrigt det Krav til Kriselovgivningen, at den ikke begunstiger Særinteresser, ikke hindrer Produktionen eller skaber Grundlag for usunde Gældsforpligtelser.

Aksel Larsen: Der er ingen Tvivl om, at den Krig, der er i Gang, ikke alene af det danske Folk føles som en Ulykke, men at den føles som en Ulykke af Folkemasserne i alle Lande, ogsaa de krigsførende. Der er heller ingen Tvivl om, at Folkene ikke har villet denne Krig og ikke har ønsket den, og samtidig opnaas der sikkert let Enighed om, at Krigen i sig selv med sine Ødelæggelser af Mennesker og Materiel maa anses for at være direkte ufornuftig og stridende imod selve Grundtanken i det menneskelige Samfunds Udviklingshistorie. Paa den anden Side er det en Kendsgerning, at Krigen er i Gang, alle de forfærdelige Erfaringer fra 1914—18 til Trods, og dette maa tages som et Bevis for Rigtigheden af, hvad den internationale Arbejderbevægelse altid har hævdet: at Kapitalismen er Aarsagen til Krige, og at Krige ikke kan forventes umuliggjort, saa længe det kapitalistiske Samfundssystem endnu eksisterer.

Det maa beklages, at det ikke er lyk-